

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 Din, za 1/2 leta 90 Din, za 1/4 leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici št. 23. — Dopisi se ne vračajo. — Račun pri pošt. hranilnici v Ljubljani št. 11.953. — Telefon št. 30-69.

Leto XVI.

V Ljubljani, v torek, dne 30. maja 1933.

Štev. 62.

Nar. posl. in minister n. r. Ivan Mohorič:

Valutarna in finančna situacija podonavskih držav

Referat na kongresu Mednarodne trgovinske zbornice na Dunaju

V okviru programov bodočih velikih mednarodnih kongresov in konferenc nas predvsem zanima problem podonavskih držav, v katerega sklop spada Jugoslavija. Problem Podonavja, katerega gospodarsko življenje je že Knickerbocker označil kot eden predpogojev, da bi se mogla Evropa gospodarsko dvigniti, je bil na dnevnem redu mednarodne parlamentarne trgovinske konference v Rimu in je sedaj postavljen v več točkah na dnevi red kongresa mednarodne trgovinske zbornice, ki se je v ponedeljek pričel na Dunaju. Ker pa obe instituciji vršita letos pravzaprav le nekakšno pripravo za poznejšo londonsko svetovno gospodarsko konferenco, je za našo orientacijo važno, da vemo, do kakšnih zaključkov so prišle imenovane ustanove in kaj vsebujejo o tem vprašanju nove in kaj pripravili. V tem oziru je posebno zanimivo poročilo Mednarodne trgovinske zbornice (MTK), ki vsebuje tudi interesantne statistične ocene finančnega stanja podonavskih držav.

Dva momenta sta pri reševanju vprašanja restavracije gospodarstva podonavskih držav važna in merodajna.

Zunanja trgovina podonavskih držav

Prvi je gibanje zunanje trgovine, ki nudi kot zrcalo sliko o možnostih vnovčenja proizvodov, ki jih podonavske države lahko eksportirajo in katerih izkupiček služi za plačevanje importa in za kritje ostalih obveznosti napram inozemstvu.

Drugi moment pa je zadolžitev Podonavja napram inozemstvu in težave, ki jih povzroča valutni situaciji služba dolgov, ki je bila vsled tega po večini že ustavljena. Primerjava podatkov o izvozu in uvozu v zadnjih štirih letih nam daje o posameznih podonavskih državah to sliko:

Država	Leto	Uvoz milij. šv. fr.	Izvoz milij. šv. fr.
Avstrija	1929	2.379	1.597
	1930	1.970	1.348
	1931	1.576	954
	1932	1.012	565
Madjarska	1929	968	945
	1930	748	828
	1931	500	516
	1932	305	301
Poljska	1929	1.808	1.632
	1930	1.303	1.411
	1931	848	1.090
	1932	503	632
Rumunija	1929	911	897
	1930	714	884
	1931	492	684
	1932	328	467
Češkoslovaška	1929	3.078	3.157
	1930	2.420	2.691
	1931	1.817	2.025
	1932	1.153	1.132
Jugoslavija	1929	695	720
	1930	632	617
	1931	435	435
	1932	239	255

Iz teh števil vidimo, da je izvoz pri Avstriji, Madjarski, Češkoslovaški in Jugoslaviji nazadoval povprečno za 65 do 70%, edino pri Poljski in Rumuniji je povprečnost nazadovanja manjša in sicer je Rumunija nazadovala za ne celih 50%, Poljska pa za 60%.

Na glavo prebivalca odpade od celotnega obrata v zunanji trgovini, v uvoznem in izvoznem prometu v preteklem letu v Avstriji 234 šv. fr., v Češkoslovaški 155, na Madjarskem 69, v Rumuniji 48, dočim znaša kvota na Poljskem in v Jugoslaviji 35 šv. fr.

Od celotnega izvoza odpade na poljedelske proizvode na Madjarskem 62%, v Jugoslaviji 56%, v Rumuniji 50%, na Polj-

skem 40%, na Češkem 21% in v Avstriji pa 6-8%.

Zunanji dolgovi podonavskih držav

Za službo obrestovanja in amortizacije zunanjih dolgov podonavskih držav so potrebni sledeči odstotki deviz, ki jih daje izvozna trgovina:

v Avstriji	40-2%
v Rumuniji	22-5%
na Češkoslovaškem	9-0%
na Poljskem	58-2%
v Jugoslaviji	58-0%
na Madjarskem	79-5%

Vidimo torej, da je situacija posameznih podonavskih držav v tem oziru bistveno različna ter da je posebno situacija Češkoslovaške, Rumunije pa tudi Avstrije neprimerno ugodnejša, kakor pa je položaj Jugoslavije in Poljske, in končno najtežji pa je položaj Madjarske. Že ta sama ugotovitev nam vsiljuje določene zaključke.

Celotna zadolžitev inozemstvu

Država	Leto	Skupaj	Dolgoročni	Kratkoročni	Na glavo prebivalca z vojnimi brez vojnih
Avstrija	1932	2.576	1.768	808	382
Madjarska	1933	3.906	2.239	1.667	460
	(2)	(3.541)	(1.330)	(1.711)	(413)
Poljska	1932	5.739	4.545	1.194	176
Rumunija	1932	5.266	4.856	410	289
Češkoslovaška	1932	1.928	1.603	325	110
Jugoslavija	1932	3.951	3.020	931	282

Danes, ko se toliko razpravlja o zlatem kritju valut, je važno ugotoviti, da je končno tudi zlato kritje novčanic in obveznosti na pokaz pri posameznih podonavskih državah zelo različno. Tako znaša po stanju 15. marca 1933 računano na bazi švicarskih frankov kritje v kovanem zlatu ali v devizah vseh obveznosti na pokaz pri Avstriji 21-1%, pri Madjarski 27-5%, pri Češkoslovaški 42-7%, pri Poljski 51-8%, pri Jugoslaviji 46-1% in pri Rumuniji 36-2%. Poročilo MTK prihaja na podlagi analize vseh teh števil do teh zaključkov:

Prisilni ukrepi ne pomagajo

Posledica ekonomske strukture zadolženih agrarnih držav je, da je moral poizkus povečanja izvoza in občutnega znižanja uvoza z nasilnimi trgovinsko političnimi valutnimi ukrepi, ki so bili uveljavljeni v cilju, da bi se plačilna zmožnost posameznih držav povečala ali obnovila, doživeti v praksi neuspeh. Celo tam, kjer se je tekom trajanja krize doseglo izboljšanje trgovinske bilance, se je to doseglo le na rovaš zmanjšanja obsega zunanje trgovine in s tem na račun zmanjšanja možnosti vnovčenja domačih in tujih proizvodov. Zgodilo se je to, kar se je lahko vnaprej predvidevalo. Zunanja trgovina je postavljena pod neke vrste kuratelo, in načini omejevanja, s katerimi se regulira zunanja trgovina, imajo za vse interesirane kroge lahko le neugodne posledice.

Kljub razlikam, ki se kažejo glede gospodarskega položaja v šestih podonavskih državah, se vidi, da so posamezne podrobnosti vsem, odnosno skoraj vsem skupne. Skoraj vse države, so uvedle v svojem denarnem in kreditnem sistemu režim devizne kontrole, da bi se obvarovale eventualnih potresov, ki nastopajo predvsem vsled zadolževanja napram inozemstvu. Razvrednotitev, devizna kontrola in razni strogi trgovinsko-politični ukrepi so udušili mednarodno trgovino, povzročili na eni strani progresivno deflacijo svetovnih cen in je nemožnost vnovčenja proizvodov imela za posledico nagromadenje zalog v raznih

Predvsem kaže, da se ne more reševati to vprašanje v vseh podonavskih državah z enotno mero in ukrepom. Ako razčlenimo potrebe za službo dolgov, dobimo to sliko:

Dežela	Leto	Skupaj	Obresti	Amort.
Avstrija	1932	185	94	71
Madjarska	1931	106	72	34
Poljska	1932	152	100	52
Rumunija	1933	—	—	—
Češkoslovaška	1933	78	60	18
Jugoslavija	1932	116	67	49

Ako posmatramo zadolžitev posameznih držav s stališča kratko ali dolgoročnosti posojil in obremenitve prebivalstva z vojnimi in ostalimi dolgovi, pridemo zopet do sledečega pregleda:

Dežela	Leto	Skupaj	Obresti	Amort.
Avstrija	1932	62	55	7
Madjarska	1931	132	108	24
Poljska	1932	216	—	—
Rumunija	1933	—	—	—
Češkoslovaška	1933	27	—	—
Jugoslavija	1932	32	32	—

državah, kar je zopet izzvalo padec cen. Odkločilna odpomoč, ki bi mogla pobijati svetovno ekonomsko krizo, je torej bodisi ukinitve ali pa vsaj ublažitev umetnih ovir, ki se delajo trgovini in kažejo svoje žalostne posledice na vseh tržiščih. Taka rešitev bi tudi občutno doprinesla obnovitvi zaupanja.

Potrebni so dogovori med državami

Bilo bi potrebno, da se sklenejo sporazumi, ki bi preprečili vsako poostretev agresivnih ukrepov na polju trgovskih in finančnih odnosov.

Glede monetarne politike bi bilo posebno potrebno, da bi se sklenili med raznimi državami sporazumi, ki naj na eni strani ne bi več dovoljevali novega zniževanja valutnih tečajev, na drugi strani pa, ki ne bi v nobenem primeru dovoljevali, da bi se omejitve v devizni trgovini razširile še čez ono mero, ki je danes v veljavi. Tako bi se napravil prvi korak k stabilizaciji in normalizaciji sedanjih razvrednotenih tečajev. Svedba bi se morala pri močno zadolženih državah predhodno z upniškimi državami doseči in izvršiti konverzija gotovih kratkoročnih dolgov v dolgoročne, nadalje konverzija dolgov, sklenjenih po pretirano visokih obrestih, na nižjeobrestne, kakor bi se tudi morali storiti energični ukrepi, da vlada zmanjša notranje izdatke in izboljša finančno upravo javnih edinic.

Težka konstatacija

Najfatalnejša je konstatacija v zaključkih M. T. K., ki pravi, da države, ki so inozemstvu močno zadolžene in ne razpolagajo z zadostnim prebitkom od izvoza, ne morejo upati na rešitev niti potem same mednarodne kooperacije niti potem samostojne in individualne akcije. Arbitrarne akcije posameznih držav lahko samo zaostrijo situacijo. Prvovrstne važnosti je zato, da se akcije mednarodnega sodelovanja uvedejo paralelno z ukrepi ozdravljenja, ki jih sklene v notranjosti vsaka država zase.

Spomenica mednarodne trgovinske zbornice

Memorandum MTK o finančni in denarni situaciji podonavskih držav je v toliko nepopoln, ker ne vsebuje podatkov o plačilnih bilancah teh držav. Znaša stvar je, da ima n. pr. Avstrija od tranzita in od turizma nad 100 milijonov šilingov dohodkov in more že samo s tem dohodkom kriti znaten del potrebe za službo zunanjih dolgov. Poleg tega ima Češkoslovaška kakor tudi Avstrija znatne dohodke od podjetij svojih državljanov v zemljah Podonavja, v Jugoslaviji, Rumuniji itd., ki bistveno vplivajo na celo situacijo. Če hočemo položaj pravilno razmotriti, bilo bi potrebno, da se tudi vsi ti zadnji podatki vzamejo v razmatranje, ker tvorijo skupno z že predloženimi organsko celoto, ki je potrebna, da se dobi pravilna slika za presojo položaja in določijo smernice za ukrepe, ki so potrebni za sanacijo.

Mnogokrat se omenja deficitarost budžetov podonavskih držav kot da je to posledica težke dedščine mirovnih pogodb; toda če iz bližine razmotrimo ves položaj, vidimo, da take splošne trditve niso povsem točne ter da se na mnogih mestih krijejo iz tekočih dohodkov izdatki za investicije trajne vrednosti, ki baš povzročajo znaten del deficitov. Vidimo pa tudi, da se je sistem upravljanja javnih podjetij v znatni meri preživel, da je tu potrebna v marsičem reorganizacija, ako se hoče izvesti sanacija. Sicer so to notranje zadeve vsake posamezne zainteresirane države, toda posledice gospodarjenja v teh javnih podjetjih imajo velik vpliv na stanje javnih financ in s tem na vso monetarno situacijo, ki je predmet razprav kongresa.

Glede konkretnih predlogov, ki jih stavi stalni odbor za proučevanje položaja Podonavja, moram opozoriti, da je po priloženi statistiki od celotnega zneska 15.766.000.000 frankov javnega dolga, ki ga imajo podonavske države, samo 822 milijonov kratkoročnih posojil, kar predstavlja dobrih 5% celokupnega zneska. Efekt konverzije kratkoročnih v dolgoročne bi bil vsled tega minimalen. Nekoliko drugačna je slika številčnega razmerja pri privatnih dolgovih, kjer je od celotne vsote 7.600 milijonov dolgov 4.513 kratkoročnih, torej 60%; ali tu so izglede za možnost konverzije takih poslovnih kreditov v dolgoročne minimalni. Dalo bi se to izvesti le v obliki pretvoritve v deniški kapital ali v drugačno udeležbo v samem podjetju.

Najvažnejša se mi zdi tabela, ki kaže, koliko odstotkov izvoznih deviz je pri lauskem stanju zunanje trgovine potrebno za redno vršitev službe nasproti inozemstvu. Tu figurira z najmanjšim odstotkom Češkoslovaška z 9% in tudi Avstrija ni obremenjena z več ko 40-2%. Neprimerno težja pa je situacija pri Poljski, Jugoslaviji in Madjarski, kjer je za to potrebno 1/3, odnosno pri zadnji preko 1/2 vseh izvoznih deviz. Tu je nemogoče najti izhodišče v okviru priporočil odbora, ker znaša celotna vsota obresti, kolikor imamo konkretne podatke, 428 milijonov, amortizacije pa 185 milijonov in bi tu tudi odgoditev amortizacije brez radikalnega znižanja obrestne mere ne imela praktičnega uspeha. Edina možnost sanacije je žigosanje teh papirjev na povprečno njihovo borzno vrednost v toku zadnjega leta, kar bi sicer itak pomenilo samo ugotovitev dejanskega stanja

in realizacijo cene, po kateri so se papirji faktično trgovali. To edino lahko prinese trajnejšo razbremenitev in razčiščenje situacije. Vsi drugi ukrepi ne olajšujejo položaja v oni meri, kolikor je to z ozirom na izčrpanost agrarnih držav znosno.

Povsem druga situacija bi bila, ako bi bila mogoča repriza mednarodne izmenjave blaga vsaj v okviru in obsegu, ki je obstojal leta 1930. Ako bi se izgradil preferencialni sistem z državami, na katerih je zunanja trgovina podonavskih držav v največjem obsegu zainteresirana, v tej meri, da bi se mogle vnovčiti količine normalne proizvodnje in potrošnje in to po cenah, ki krijejo produkcijske stroške, ustvarila bi se situacija, v kateri bi bila služba inozemskih dolgov po izvršeni konverziji zopet omogočena. Ti dve akciji bi morali iti paralelno. Vendar se niti malo ne varam glede izgledov, s katerimi je treba tu računati. Gospodarski nacionalizem ni več ideja. On je v srednji Evropi postal fakt, s katerim je treba računati. Elektrifikacija železnic, izgradnja vodnih

sil, intenzifikacija živinorejske proizvodnje, poljedelske produkcije in racionalizacija vseh vrst predelave surovin je danes v velikem obsegu izvršena in njene posledice so tu. Potreba uvoza iz agrarnih držav je padla in če se tudi ukinejo razne ovire svobodne trgovine v znatnejšem obsegu, se bo uvoz mogel le za nekoliko odstotkov povečati. O kakem naglem povratku na prejšnje stanje ne more biti torej niti govora. V tem oziru padajo vse iluzije.

Eno se mi zdi važno ugotoviti; to je, da sta nevidečnost upniških držav in odlaganje reševanja vprašanja sanacije povzročila, da se je položaj tekom lanskega leta za one države, ki niso enostavno proglasile moratorija za službo dolgov, zelo poostrihl ter da je povzročil velik zastoj v plačilnem prometu za izmenjavo blaga in s tem izval padec nacionalnih valut. Tako se je breme službe n. pr. za našo državo povečalo za svojih 30%, kar pomeni nov udarec, za katerega nimamo nikake protuteži.

Vprašanje vojnih dolgov

Medvojne dolgove treba brisati, vse druge zunanje dolgove držav srednje in vzhodne Evrope pa znatno znižati

Za uspeh svetovne gospodarske konference v Londonu je naravnost odločilne važnosti vprašanje medvojnih dolgov. Kajti jasno je, da ne more niti ena država dvigniti svojega gospodarstva, če bi morala plačevati medvojne dolgove. Prevelika je ta obremenitev zlasti danes, ko se pogrezajo proračuni vseh držav v vedno večje deficite, a silno zmanjšana kupna moč prebivalstva izključuje vsako večjo donosnost davkov, pa naj bi bili ti še tako povišani. Prišlo se je pač do meje, kjer se neha vsaka posem, ker so že zadnje rezerve ljudstev izčrpane. Obnova evropskega gospodarstva je postala odvisna od brisanja medvojnih dolgov in če Amerika neče na to brisanje pristati, potem škoda za vse njene napore, da bi imela londonska konferenca kakšen uspeh.

Prav za prav je nadvse čudno, da nočejo te resnice sprevideti v Ameriki in da z neverjetno trmoglavostjo nepopustljivega upnika vztrajajo na plačilu medvojnih dolgov. Ko je njihov predsednik Hoover samolastno proglasil svoj znani moratorij in dosegl, da je tudi lozanska konferenca proglasila moratorij za reparacije, je bilo vendar jasno, da mora prenehanju reparacijskih plačil avtomatično slediti tudi plačevanje medvojnih dolgov. Vendar ni pričakovati te neverjetne darežljivosti držav-zmagovalk, da bi se odrekle reparacijam, same pa v nezmanjšani meri plačevale medvojne dolgove, ki so vendar nastali iz popolnoma istega naslova ko reparacije. Pa tudi če bi bile pripravljene na takšno darežljivost, bi se njih namera izjalovila iz enostavnega razloga, ker njih državne finance takšne darežljivosti ne bi prenesle. Zato ni drugega izhoda, ko da se za reparacijami brišejo še vsi medvojni dolgovi in Amerikanci, ki so znani po svojem realnem presojanju položaja, bi pač bolje storili, če bi napravili energično gesto in črtali vse medvojne dolgove, zlasti še, ko itak vedo, da jih ne bodo dobili. Saj so bile že redke države, ki so plačale december-ski obrok, dočim se že danes ve, da junjskega obroka sploh ne bo plačala nobena država.

A ne samo medvojne dolgove je treba brisati, temveč tudi velik del po vojnih državni in zasebnih. Tudi v tem pogledu se ni udajati nobenim iluzijam, ker je prav tako jasno, da teh dolgov ne bo mogoče plačati v polni višini, kar najbolj jasno dokazujejo njih borzni tečaji. Če znaša n. pr. danes tečaj Youngovega posojila le še 40% nominalne, potem to dokazuje, da tudi upniki ne računajo na več ko na 40% odplačila. Zakaj se ne bi iz tega napravil edini jasen in pravilen zaključek in se ne bi reducirala dolžna vsota na višino, ki bi bila realna in katere izplačilo bi bilo mogoče pričakovati. Pa če je že za primeroma visoko vredno Youngovo posojilo znižanje neobhodno potrebno, tem bolj je to jasno za državna posojila, ki kljub višjemu obrestovanju ne dosegajo tečaja Youngovega posojila niti za polovico! Kaj pomagajo vse zlate klavzule, kaj pomagajo vse tirade o sakrosanktnosti pogodb, če pa ni tu denarja, ki je potreben za plačilo. A danes vemo, da ni tega denarja in da ga sploh biti ne more. Agrarnim državam je izvoz onemogočen, če pa ne morejo izvažati, potem tudi ne morejo dobiti denarja za plačilo svojih obveznosti. A izvoz jim onemo-

gočajo ravno one države, ki zahtevajo od njih povračilo dolgov. Same sebi jemljejo te države možnost, da pridejo do svojih terjatev, a teh zopet nočejo znižati. Nastaja tako nemogoč položaj, ki popolnoma izključuje vsako možnost plačila državnih dolgov.

Ni zato druge rešitve, ko da se državni dolgovi znižajo na višino svojih tečajev, kajti ti tečaji izražajo njih realno vrednost.

Naravno je, da se tuji upniki upirajo temu znižanju, ker je pač človeško, da se človek nerad odreče temu, na kar ima pravico. Toda na drugi strani je treba povedati z vso odločnostjo, da sploh ni res, da bi tuji upniki tako mnogo izgubili. Pogoj, pod katerimi so dovoljevali posojila zlasti v države vzhodne Evrope, so bili tako oteruški, da so bili že v nasprotju z dobrimi šegami in navadami. Emisijski kurz je bil dostikrat tudi znatno pod 80%, celo samo 70%, da so prejele dolžniške države dejansko komaj tretjino dolžne vsote. Od vse nominalne vsote pa so plačevale po 7 in tudi več odstotkov obresti, pa čeprav se je v upniških državah naložil denar le s težavo po 2 odstotka. Dejansko so zato vsi

Adria prasek je boljši

tuji upniki že v celoti dobili svoj denar nazaj in kar bodo še dobili pomeni njih čisti dobiček. Če torej upniki jadikujejo, da ne morejo popustiti od svojih terjatev, potem so to le krokodilske solze, ki sploh ne zaslužijo, da bi se kdo na nje oziral. Državno zunanje dolgove je zato treba temeljito reducirati, znižati tudi obrestno mero od reduciranih dolgov in če nočejo upniki na to pristati, naj pa države dolžnice enostransko to izvedejo.

Kakor vse kaže, pa tudi za zasebne tuje dolgove ne bo drugega zdravila. To se najbolj vidi pri nemških dolgovih. V vsem znašajo zasebni zunanji dolgovi Nemčije okoli 24 milijard mark. Če bi upniki tudi pristali na to, da se obrestna mera za te dolgove zniža od 6 na 4%, bi morala Nemčija pri enoodstotnem obrestovanju za amortizacijo plačati na leto 1-2 milijarde mark. Aktivni saldo nemške zunanje trgovine pa ni znašal lani niti eno milijardo, letos pa bo znašal komaj 510 milijonov, ker je v prvih štirih mesecih dosegel le 175 milijonov. Iz tega sledi, da bi mogla Nemčija plačati kvečjem 500 milijonov, ker so rezerve Državne banke že čisto iztrošene, saj je padel njen zlati in devizni zaklad že pod 9%. To pomeni, da bi mogla Nemčija plačevati za dolg in amortizacijo največ nekaj nad 2 odstotka.

Kar velja za Nemčijo, velja pa še v mnogo večji meri za države vzhodne Evrope. Zato ne preostaja nič drugega, ko da se izvrši kardinalna revizija vseh zunanjih dolgov, da se predvojni dolgovi čisto črtajo, povojni reducirajo na svojo borzno vrednost, obrestna mera pa povsodi zniža na znosno višino.

To bi se moralo izvršiti kot uvod za svetovno gospodarsko konferenco in potem bi bilo upravičeno upanje, da bo ta konferenca mejnik za obnovo svetovnega gospodarstva. Drugače pa ni upati na uspeh in vsi veliki stroški, ki bodo potrebni za izvršitev te konference, bodo samo — zapravljen denar.

TRGOVCI! Širite »Trgovski list«.

Skupščina Združenja trgovcev v Novem mestu

V nedeljo, dne 28. maja t. l. se je vršila v dvorani mestnega županstva v Novem mestu redna letna skupščina Združenja trgovcev za srez Novo mesto. Skupščino je otvoril predsednik združenja g. Ed. Kastelic, ki je v svojem uvodnem nagovoru pozdravil sreskega obrtnega referenta, zveznega tajnika in se spominjal preminulega blagajnika Jurija Picoeka, čigar spomin so zborovalci počastili s trikratnim »Slava«.

Sledilo je nato poročilo predsednika, ki navaja splošno poslabšanje položaja in težke posledice kmečkega moratorija. Velike težkoče povzročajo trgovstvu krošnjarstvo in posejanje zasebnikov po potnikih. Navaja konkretni primer in apelira na obrtno oblast, da proti takemu neupravičenemu trgovanju energično nastopi. Inspekcija dela postopa vedno ostreje in prepo-veduje zaposlitev vajencev ob nedeljah o-ve uri. Protestira proti takemu postopku. V svojem poročilu je navedel predsednik nato še važnejše akcije, ki jih je podvzelo združenje v korist svojega članstva.

Tajnik združenja je podal statistične podatke, iz katerih posnemamo, da je šlo združenje ob koncu pretekle poslovne dobe 322 članov, 77 pomočnikov in pomočnic ter 51 učencev in učenek. Učenci in učenke obiskujejo dvorazredno trgovsko nadaljevalno šolo v Novem mestu.

Poročilo blagajnika izkazuje za preteklo poslovno dobo 21.507'55 Din dohodkov in 24.732'77 Din izdatkov ter 53.370'68 Din skupnega premoženja. Član nadzorstvenega odbora g. J. Kobe je predlagal upravi razrešnico. Predlog je bil soglasno odobren.

Vršila se je nato volitev uprave. Soglasno je bil izvoljen za predsednika združenja zaslužni g. Edmund Kastelic, za podpredsedni g. Josip Turk, za blagajnika pa g. Ivan Medic. V upravo so bili izvoljeni gg.: Urban Horvat, Josip Kobe, Josip Povh, Ferd. Mikolič, Josip Matko, Josip Ogrizek, Josip Bernard, Ivan Grosek in Franc Pirce; za namestnike pa gg.: Leopold Kopač, Josip Pavčič, Josip Klemenčič, Josip Dular in Mihael Zagar. V nadzorstveni odbor gg.: Adolf Pauser, Alojzij Reitz in Julij Kobe.

Soglasno je bil odobren nato proračun za leto 1933, ki izkazuje 22.500 Din izdatkov in prav toliko dohodkov. Članarina je ostala neizpremenjena.

Zvezni tajnik g. Igo Kaiser je podal obširno in izčrpno poročilo o sedanjem gospodarskem položaju in orisal prizadevanja naših organizacij glede zakona o zaščiti kmetov, krošnjarstva, konzumnega združništva, davkov, sklicanja gospodarskega sveta in upostavitve gospodarskega programa ter o pomenu solidarne stanovske organizacije.

Po kratki debati je predsednik zaključil zborovanje.

Iz naših organizacij

Uradni dan Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani za Celje in celjsko okolico se vrši v torek, dne 6. junija 1933 od 8. do 12. ure dopoldne v posvetovalnici združenja trgovcev za mesto Celje v Celju, Razlagova ulica št. 8 pritličje levo.

Pomudbe, poupraševanja

Izvoz krzna v Ameriko. Ameriški trgovec g. Emanuel Thorman, New York City, 152 West 29 th Street, se zanima za izvoz krzna iz Jugoslavije v Ameriko. Podrobna pojasnila je dobiti pri Zavodu za pospeševanje zunanje trgovine, Beograd.

ČEŠKOSLOVAŠKI PREDLOGI ZA DUNAJSKI KONGRES

Češkoslovaška skupina Mednarodne trgovinske zbornice je imela v Pragi sestanek, na katerem je bila odobrena spomenica, ki jo bo predložila češkoslovaška skupina na dunajskem kongresu trgovinskih zbornic. V tej spomenici se zahteva: Takojšnja rešitev vprašanja medvojnih dolgov. Stabilizacija valut na zlati podlagi. Uvedba zdravil načel za kreditno politiko. Glede zasebnih dolgov v tujini se predlaga, da se s posebnimi pogajanjmi med dolžniki in upniki doseže sporazum. Sestavi naj se za to seznam odličnih osebnosti, ki bi posredovali med dolžniki in upniki.

Po svetu

Vekoslav Spinčić, eden najbolj zaslužnih narodnih borcev težko preizkušene Istre, je umrl na Sušaku v visoki starosti 85 let. Vse svoje življenje je bil v prvih vrstah borcev, vedno zvest in vedno plemenit. Zgodovina našega Primorja, a tudi našega jugoslovanskega vstajenja je zvezana z imenom Vekoslava Spinčića. — Večna slava spominu velikega patriota!

Gospodarski pakt Male antante je postavljen kot 4. točka na dnevni red konference zunanjih ministrov, ki se je danes pričela v Pragi.

V imenu držav Male antante je izjavil Titulescu na seji razorožitvene konference, da sprejema Mala antanta definicijo o napadalcu, kakor jo je predlagala sovjetska delegacija.

Veliko protestno zborovanje proti reviziji mirovnihih pogodb je bilo v nedeljo v Beogradu. Govorili so mnogi jugoslovanski, češki in rumunski politiki. Enaki zborovanji sta bili še v Bukarešti in v Pragi.

Kongres Penklubov v Dubrovniku se je po treh dneh burnih debat končal z velikim uspehom. Zaradi ostre obsodbe nemških dogodkov so se nemška, avstrijska, švicarska in holandska delegacija že drugi dan umaknile s kongresa. Za novega predsednika je bil izvoljen Anglež Wells, ki je po smrti Galsworthija že doslej vodil predsedniške posle.

Za častnega meščana Subotice je bil z velikim navdušenjem izvoljen Herriot, ki se je vedno izkazal kot velik in zanesljiv prijatelj Jugoslavije in ki si je pridobil posebne zasluge za Subotico na mirovni konferenci v l. 1918—1919. Ena od velikih ulic Subotice se bo imenovala po Herriotu. Za častne meščane so bili nadalje izvoljeni srbski oficirji, ki so l. 1918. kot prvi prišli v Subotico.

Zveza slovanskih hranilnic se ustanovi in bo imela svoj sedež v Varšavi. V predsedstvo so izvoljeni senator Zdanovski (Poljska), za namestnika dr. Uhm, za gen. ravnatelja Erber (Jugoslavija) in dr. Emunt (ČSR). Prvi kongres bo v jeseni v Krakovu.

Nemški državni in samoupravni uradniki smejo preživeti po odredbi nemške vlade svoje dopuste samo v Nemčiji.

Madjarska krščanska gospodarska stranka je prešla v opozicijo, ker se je ministrski predsednik Gömbös izjavil proti restavraciji Habsburžanov.

Avstrijska vlada je prepovedala komunistično stranko.

Nemška vlada je zaradi znanega spora z Dunajem prepovedala ves osebni promet v Avstrijo, in sicer z uvedbo odhodne takse 1000 mark za vsako osebo.

Japonska je odklonila sprejem mednarodnega sladkornega sporazuma, ker se ne smatra kot izvozna dežela sladkorja. Letošnja sladkorna produkcija Japonske se ceni na 848.212 ton, dočim je znašala lanskega 1.156.736 ton.

Angleški delovni minister Betterton je izjavil v parlamentu, da je število zaposlenih v maju za 91.000 večje kakor je bilo v aprilu in za 92 tisoč večje ko v maju lanskega leta. Po izjavi ministra so pogoji na delovnem trgu tako ugodni, kakor niso bili že dolgo.

Britanski trust čevljev bodo ustanovile fabrike v Northamptonu. Tudi podrobno prodajo čevljev bo prevzel novi trust in bo v ta namen odprl 2000 prodajal. Največja angleška fabrika čevljev W. Barratt and Co. ne pristopi k trustu.

60 milijonov šilingov za izboljšanje cest bo izdala avstrijska vlada. V ta namen potrebna sredstva bo skušala dobiti z notranjim posojilom.

Roosevelt je v direktnem telefonskem pogovoru z angleškim zunanjim ministrom Simonom (izgovori Sajmonom) zagrozil, da se bodo Združene države Sev. Amerike popolnoma dezinteresirale v vseh evropskih vprašanjih, če bi doživela razorožitvena konferenca neuspeh.

Nad 160.000 dinarjev sta poneverila pri davčni upravi v Karlovcu dnevnica Mihalič in Dašković. Oba so zaprli. — Drugo veliko poneverbo v višini 200.000 Din pa so odkrili pri davčni upravi v Leskovcu.

Pri Zvezi svinorejskih zadrug v Zagrebu je poneveril Slavko Bšendorfer okoli 200.000 dinarjev.

V Kovačnici kazenskega zavoda v Zaberli pri Považju so kovali kazenci kovan denar in ga spravljali tudi v promet. Kalup za ponarejanje denarja še niso mogli najti.

Ljubljanski velesejem

Obiskovalcem XIII. Ljubljanskega velesejma od 3. do 12. junija t. l. Uprava Ljubljanskega velesejma je tudi letos kakor druga leta izdala permanentne legitimacije. Cena legitimacije je Din 30.—, vendar se pri nakupu plača za legitimacijo samo Din 3.—, ostalih Din 27.— pa ob prihodu na velesejem naravnost pri velesejmski blagajni. Z njimi je združena udobnost polovične voznine pri potovanju na velesejem in na povratku. Na obeh postajah je treba kupiti celo vozno karto in istočasno dati žigosati legitimacijo. Velesejem obisk potrdi, nakar se da pri povratku žigosati na postajni blagajni v Ljubljani legitimacijo, vozni listek pa velja potem za brezplačno vožnjo nazaj. Zato pri dohodu v Ljubljano ne oddajte karte postajnemu vratarju, ampak jo dobro shranite. Legitimacija mora biti od imetnika lastnoročno podpisana. Legitimacije se dobe v vseh večjih krajih po vsej državi, naroče se pa lahko z dopisnico pri velesejemskem uradu. Za zdrava in cenena stanovanja v hotelih in privatno je preskrbljeno.

Vsak obrtnik, ki ntu je razvoj in napredek njegove stroke pri srečju, naj si ogleda letošnji XIII. Ljubljanski velesejem od 3. do 12. junija. Tu bo našel sredstva in pota, po katerih se mora dvigniti. Spoznava izdelke, primerja jih s svojimi, vidi boljše izdelane, finejšo opremo itd. Na mestu salemem se prepriča o okusu in željah interesentov, vidi kako konkurenca ustreza ženskim, ko sam zaostaja nezaposlen. Sam bi bil kriv, če bi takih opazovanj ne umel izrabiti v svoj prid in se na podlagi opazovanja ne izpopolnil. Ni zadosti, posvetiti se obrti, ni zadosti postaviti izdelke na trg. Dober obrtnik poskuša svoje podjetje izpopolniti, svoje izdelke vedno bolj izboljšati, da dobi glas in mu konkurenca ne more ogrožati obstanka. Najboljša šola za spoznavanje hib in za spoznanje potrebe izpopolnitve je vzorčni velesejem.

Adria prasek je boljši

Prevozne olajšave za potnike in blago, namenjeno na XIII. Ljubljanski velesejem, ki se bo vršil letos od 3. do 12. junija, so dovolile sledeče tuje države: Avstrija, Bolgarija, Češkoslovaška, Grška, Italija, Madžarska, Nemčija, Poljska, Rumunija in Švica.

Zatvoritev poti. Prehod skozi Lattermanov drevored, ki vodi od spodnjega dela bivšega otroškega igrišča mimo velesejemskih paviljonov proti pivovarni Union, bo v času od 29. maja do 17. junija vsled prireditve velesejma zaprt.

BIRMANSKA DARILA
po nizkih cenah
J. VILHAR
urar
Ljubljana, Sv. Petra c. 36

Denarstva

ZLATO SE SKRIVA V LONDONU

»Financial Times« opozarjajo, da je Velika Britanija uvozila v tednu do 15. maja zlata za 797 milijonov funtov, izvozila pa samo za 058 milijonov. Čisti doliv zlata v Anglijo je torej znašal v tem tednu 739 milijonov funtov. Zlati zaklad Angleške banke pa je ostal kljub temu nespremenjen. Iz tega se vidi, da so zasebniki iz drugih držav deponirali v Londonu velike množine zlata, ker so prepričani, da se jim v Londonu ni bati, da bi bilo njih zlato zaseženo.

Norveška banka je znižala obrestno mero od 4 na 3-5 %.

Zlata je prišlo nazaj v ameriške banke v marcu za 4745 milijonov dolarjev, v aprilu pa le za 883. Še vedno je kljub vsem prepovedim v rokah ljudi za 650 milijonov dolarjev zlata in zlatih certifikatov. Značilno je, da ljudje mnogo bolj neradi oddajajo nazaj zlat denar, ko pa zlate certifikate.

Po računih borznega predsedstva je tečajna vrednost na efektivni borzi dopuščenih efektov samo v aprilu mesecu narasla za 7700 na 58.169 milijonov dolarjev.

Nemške tvornice Ford Motor Company so zaključile poslovno leto 1932 z izgubo v višini 6 milijonov mark. Vsi dolgovi nemških tvornic Forda znašajo 18 milijonov mark.

Položaj trgovstva v škofjeloškem okraju

Le malo je okrajev, ki bi sedanjo krizo tako ostro občutili, kakor škofjeloški okraj, in sicer selška dolina enako ko poljska in ko mesto Škofja Loka. Ljudstvo se preživlja tu deloma s poljedelstvom ali živinorejo, deloma so bili moški zaposleni v lesnih obratih doma ali drugod. Ženske so izdelovale pletenine in klekljale čipke, in njih izdelki so bili znani daleč po svetu. Poljedelstvo in živinoreja pa donášata komaj toliko, da je za preživljanje pol leta, vse potrebno za drugo polovico leta morajo dati drugi zaslužki. Za kritje davkov, obleko, kakor za čase slabih letin, se je kmet zatekel v gozd, v svojo železno rezervo. Delavci in manjši kmetje so bili zaposleni v lesnih obratih, ker škofjeloški okraj nima industrije, ki bi mogla nuditi neobhodno potreben zaslužek za preživljanje.

V splošnem je bila trgovina v škofjeloškem okraju dobro razvita, seveda pa odvisna in tesno navezana na kmete in delavce, ker ti so bili edini odjemalci trgovin. Posebno razvita pa je v tem kraju lesna trgovina, od katere je imelo ljudstvo svoj glavni dohodek. Nekateri so se preživljali od dela v gozdu, na žagah ali pa z vožnjo lesa na precej oddaljeno postajo Škofja Loka.

Danes, ko je vsled splošne svetovne krize, lesne produkcije in deloma neorganiziranosti lesne trgovine nastal v tej gospodarski panogi zastoj, je odpadel glavni zaslužek kmetov in delavcev, od katerega odvisi tudi obstoj trgovine. Istočasno je padel tudi konzum in s tem prodaja čipk in pletenin, tako da so danes pletilni stroji, ki so bili skoro v vsaki hiši, postavljeni iz obrata.

Število trgovin pada.

Vsi obrati v tem kraju delijo vsled tesne zveze usodo kmetijskega stanu in delavstva in tako se vedno več obratov odjavlja, ker ni odjemalcev in ni zaslužka. Iz davčne statistike je razvidno, da je bilo v začetku leta 1931 še 319 trgovskih obratov v obratu, ki so imeli predpisane pridobnine 129.000 dinarjev. Že v teku tega leta so se trgovski obrati zmanjšali na 265 s predpisano pridobnino 86.454 Din. Statistika nam dalje tudi izkazuje, da je bilo v letu 1931 111 lesnih podjetij v obratu, kateri pa so se že do konca tega leta zmanjšali na 76 obratov, in se je to število do danes še nadalje precej skrčilo.

Že iz teh števil je razvidno, da je trgovina v škofjeloškem okraju v obupnem položaju. Poleg splošne krize pa so trgovino obremenile še razne naredbe in zakoni, ki so gospodarstvu mnogo več škodovali, kakor koristile. Velika krivica za trgovca je zakon o zaščiti kmetov, ki se, za kar imamo mnogo konkretnih podatkov, samo izigrava, ker kmet, in to je tudi oni, ki ima možnost in ima denar, ne plača dolgovane vsote trgovcu. Ko kmetje v tem okraju, ki imajo večje komplekse zemlje in ki se nahajajo v ugodnih razmerah, pa vendar ne plačajo svojih kreditov trgovcu, ki je navezan edino na plačila ljudstva, ker more samo s temi plačili kupovati svoje življenjske potrebščine in za trgovino potrebno blago kupovati, plačevati dalje visoke davke ter režijske in se nahaja zato v obupnem položaju, če teh plačil ne dobi.

Razvoj lesne trgovine ovira

previsok prometni davek,

ki se zelo rigorozno odmerja v precej višjem iznosu, kakor je bil promet faktično dosežen. Na razpolago imam več konkretnih primerov, da je bil ta ali oni s prometom ocenjen v preteklem letu v višini, katere faktično ni dosegel niti v 3 letih. Naši trgovini so mnogo škodovali sedanji trošarinski predpisi, ki določujejo plačevanje pavšalne trošarine. Radi te nepravilne odmere opuščajo trgovci prodajo vina in žganja v zaprtih steklenicah. Stranke pa nočejo razumeti, da je trgovec opustil to prodajo, ker je bil v to prisiljen, temveč smatrajo to za brezbržnost trgovca, da noče postreči strankam. To takso posebno težko občutijo gostilničarji, v prvi vrsti pač manjši, ker so obremenjeni z isto višino pavšalne trošarine kakor oni, ki delajo velike promete. Vsled tega je želja ne samo trgovstva iz škofjeloškega okraja, ampak želja vsega trgovstva, da se uvedejo stari trošarinski predpisi, po katerih sta bila trgovci in gostilničar obremenjena samo po faktično prodani količini.

Veliko zlo trgovini pa je v tem okraju krošnjarenje, posebno z manufakturnim blagom, ki se prenaša v kovčgih ali papirnatih zavojih

od hiše do hiše in drago prodaja manjvredno blago, ki ga trgovec nikdar ne bi mogel prodati. Vse ovadbe in intervencije niso dale pravega uspeha, ker oblastvo postopa vse premalo strogo. Znan mi je konkreten slučaj, da je bil trgovec, ki je krošnjarja prignal pred oblast, ostro zavržen in se mu je celo grozilo z zaporom, medtem pa krošnjarja izpustilo!

Veliko konkurenco trgovini delajo tudi razne

konzumne zadruge,

ki pokupijo po svojih zastopnikih raznovrstne poljedelske pridelke in sicer razmeroma po višjih cenah, to pa na podlagi privilegijev, in z njimi ubijajo konkurenčno sposobnost trgovcev, ki imajo menda le še to pravico, da plačujejo davke.

S propadom lesne trgovine je zgubilo ljudstvo glavni dohodek. Vsled tega se je razpaslo šušmarstvo, da si ljudje vsaj nekaj zaslužijo. Zadnje čase se je razvila praksa, da nekateri odjavljajo svoje obrte samo zato, da se izognejo davkom, a svoj obrt v isti meri dalje izvršujejo. Posebno se je razpaslo šušmarstvo z deželnimi pridelki, jajci, gobami, mlekom in mlečnim izdelkom. Razumljivo je, da morejo ti trgovini uspešno konkurirati, ker niso obremenjeni z režijo, kateri se trgovec ne more izogniti.

V škofjeloškem okraju je največ malih trgovcev, ki napravijo letno minimalni promet, vendar so po zakonu o neposrednih davkih obremenjeni z zgradarino, ki se je baš v preteklem letu ocenjevala precej više kakor v letu 1931. Želja trgovstva tega okraja je, da se vsaj podeželskim trgovcem, ki obratujejo v manjšem obsegu, zgradarina oprosti.

Denarne razmere.

V denarnem pogledu vladajo v tem okraju zelo žalostne razmere. Denarni zavodi računajo od kreditov, katere ima trgovec, skrajno visoke obresti, a za kmetijska posojila 3% do 4% nižje obresti. Znan mi je konkreten slučaj, da je neki trgovec v poljski dolini vzel posojilo iz hranilnice v letu 1929 v znesku 30.000 dinarjev in sicer na amortizacijo 15 let. Od te vsote mora plačevati letno 11% obresti, medtem ko imajo kmetje od iste posojilnice 7% obresti. Dolžnost vlade bi bila, da pritiska na Narodno banko, kakor na vse druge denarne zavode, da se obrestna mera zniža, ne pa da se ščitijo delničarji, da pridejo do svojih običajnih dividend.

Glede občinskega gospodarstva bi bilo želeli, da se malo bolj upoštevajo želje trgovcev, gostilničarjev in obrtnikov, ker ti nosijo danes vsa občinska bremena, a nimajo skoraj nobene besede v občinskem gospodarstvu. Občinske doklade, ki so baš v škofjeloškem okraju zelo visoke, bi se morale znižati, ker na eni strani podražuje blago velika oddaljenost od postaje, a na drugi strani visoke doklade.

Za vsaj delno odpomoč bi bilo potrebno zopetno poživljenje lesne trgovine ter v ta namen znižati previsoke železniške prevozne tarife, ki izključujejo vsako uspešno konkurenco na lesnih tržiščih, posebno z onimi, ki so v bližini železniške postaje. Železniška tarifa naj bi se znižala vsaj za 40% do 50%, ker v nasprotnem slučaju grozi temu okraju popolna propast in uničenje lesne trgovine, od katere je živele vse ljudstvo tega okraja.

Javna dela so potrebna

Za vsaj delno odpomoč brezposelnosti bi bilo nujno potrebno pričeti z javnimi deli, s popraviljem cest, ki so baš v tem okraju v skrajno slabem stanju. Od teh javnih del bi dobilo ljudstvo zopet zaslužek, kakor bi na drugi strani prišli trgovci, kakor obrtniki do svojih terjatev. Nadalje je želja trgovcev škofjeloškega okraja, da se že enkrat vendar uredi socialno zavarovanje in skliče gospodarski svet. Karteli, ki škodujejo državi, kakor vsem gospodarskim slojem, naj se odpravijo.

Vsaj deloma sem opisal položaj trgovstva škofjeloškega okraja in omenil nekaj glavnih hib, ki trgovino ovirajo. Želeli bi bilo samo, da bi ta klic na merodajnih mestih našel odziv, ker sicer grozi gospodarska propast vsemu škofjeloškemu okraju. Pri tej priliki naj še omenim, da bi se ljudstvo pričelo, če bi mu kdo pomagal z nasveti in podporo, morda malo bolj zanimali za tujski promet, ki ima ravno v tem okraju vse pogoje, da se čim bolj razvije. Z dobro, premišljeno pomočjo, s pravo-

Naš pravi domači izdelek

časnimi in radikalnimi ukrepi, bi se dala marsikatera ost krize odpraviti. Pogoj vsega napredka pa je, da imajo gospodarski interesi prednost pred vsemi drugimi vprašanji.

Zmago Kožman,
tajnik Združenja trgovcev
v Kranju.

Zunanja trgovina

AMERIŠKE AGRARNE CARINE KLJUB CARINSKEMU PREMIRJU

Državni oddelek carin je izjavil, da bo dovolil uvedbo carin v smislu določil farmerskega zakona, če bo kmetijsko ministrstvo smatralo to za potrebno. Roosevelt je sicer pred dnevi izjavil, da se te carine z ozirom na carinsko premirje odlože. Carinski strokovnjaki pa so nato zaprosili državnega tajnika Hulla, da se izjavi, če bi bile te carine v resnici v nasprotju s carinskim premirjem. Ker je Hull to zanikal, je bil ameriški zastopnik v Zenevi Norman Davis brzojavno opozorjen, da razloži od nove ameriške carine prizade tim uvoznim državam ameriško stališče.

AVSTRIJSKA PAPIRNA INDUSTRIJA SE BO POPOLNOMA KARTELIRALA

Avstrijske papirnice se pogajajo za sklenitev kartela, ki bi obsegal tudi vse one vrste papirja, ki dosedaj še niso kartelirane. Ustanovila se bo po češkoslovaškem vzorcu osrednja prodajalnica. Ko bo ustanovljen papirni kartel, se bo ustanovil še kartel izdelovalcev celuloze. Tej industriji gre v zadnjem času dosti bolje, ker ji je dovolila Italija izjemni uvozni kontingent v višini 10.000 vagonov.

ZUNANJA TRGOVINA U. S. A.

V prvih štirih mesecih letošnjega leta so Združene države Sev. Amerike izvozile blaga za 433 milijonov dolarjev, uvozile pa za 362 milijonov. V primeri z lanskim letom je izvoz nazadoval za 27 odstotkov, uvoz pa za 31 odstotkov. V primeri z letom 1929 pa je izvoz ko uvoz nazadoval za 76 odstotkov. Vzporedno se je znižal tudi aktivni saldo ameriške trgovinske bilance od 312 milijonov dolarjev v prvih štirih mesecih leta 1929 na 70 milijonov v letošnjih prvih štirih mesecih. Vsled velikega izvoznega viška v aprilu pa se trgovinska bilanca ni več poslabšala.

BOJKOT NEMŠKEGA BLAGA

Na zasedanju angleških tekstilnih industrijcev je bilo sklenjeno da se tako dolgo bojkotira nemško blago, dokler ne dobe židje v Nemčiji nazaj vseh svojih pravic. Na zasedanju je bilo zastopanih 2000 industrijcev, zasedanju pa je predsedoval lord Melchett.

Mednarodni sindikat rokavičarjev je sklenil bojkot nemškega blaga.

*

Albanija bo odpovedala vse trgovinske pogodbe, ker je njena trgovinska bilanca vedno bolj deficitna, a sedanje trgovinske pogodbe nimajo nobenih določil proti prevelikemu uvozu.

Češkoslovaško - poljska kompenzacijska pogajanja bodo v kratkem ugodno zaključena. Poljska bo uvozila na Češkoslovaško za več ko 100 milijonov Kč premoga, za kar bo dobila od Češkoslovaške stroje in druge industrijske izdelke. Za 80 milijonov Kč teh izdelkov bo iz Škodovih zavodov.

Agrarni protekcionizem se kaznuje

V svrhu izravnania trgovinske bilance se je po vseh industrijskih državah razvil nad vse pretiran agrarni protekcionizem, tako zlasti v Nemčiji in Češkoslovaški. Uspeh tega agrarnega protekcionizma pa je bil čisto drugačen, kakor so ga pričakovali njegovi očetje. Res je sicer uvoz agrarnih pridelkov padel, zato pa je še v večji meri padel izvoz industrijskih izdelkov in poleg tega se je vse življenje tako podražilo, da je narasla brezposelnost in da so zabredle države v težavnejši gospodarski položaj, kakor pa so bile pred uvedbo agrarnega protekcionizma. To se posebno jasno vidi na Češkoslovaškem, kjer se vedno bolj množi odpor proti agrarnemu protekcionizmu.

Ta odpor se je zlasti jasno pokazal na plenarnih sejah trgovskih in industrijskih zbornic.

Tako je na plenarni seji zbornice v Opavi povdarjal njen predsednik Schmolih, da treba na vsak način delati na to, da se poveča kupna moč agrarnih držav Male antante. To pa je mogoče doseči le na ta način, če se jim da možnost, da spravijo svoje deželne pridelke na trg, če jih od njih kupujemo. Zato je potrebno, da pokaže tudi češkoslovaško poljedelstvo malo več razumevanja za potrebe vse države, kar se naj pokaže tudi pri bližnjih gospodarskih pogajanjih držav Male antante. Vendar ne gre, da bi se predvsem upoštevali le interesi agrarnega prebivalstva, ko pa to v Češkoslovaški ne tvori več večine prebivalstva.

Takšna pretirana agrarna protekcionistična politika, je nadalje izvajal predsednik zbornice, pa je napačna tudi zato, ker se z njo nadvse podraži življenje. S tem pa pada konkurenčna sposobnost industrije na svetovnem trgu, kar zopet povzroča brezposelnost in nove gospodarske težave.

V istem smislu je govoril tudi na plenarni seji zbornice v Liberecu njen predsednik Liebig. Uvodoma je omenjal katastrofalni padec izvoza češkoslovaškega tekstilnega blaga. Izvoz je padel na eno petino in celo eno šestino izvoza v normalnih letih. Vse to pa je posledica pretiranega agrarnega protekcionizma, ki je povzročil v podonavskih in balkanskih državah nastanek cele vrste novih tekstilnih fabrik.

Ker odklanjamo uvoz poljedelskih pridelkov iz držav Male antante, je čisto nemogoče, da bi mogli tja izvažati svoje industrijske izdelke.

Zato izreka zbornica nujno željo, da bo češkoslovaška vlada čim bolj pospeševala gospodarsko sodelovanje držav Male antante. To pa je seveda mogoče le na ta način, da se Češkoslovaška, kot industrijska država ne zapira uvozu deželnih pridelkov iz agrarnih držav.

Adria prasek je boljši

Kakor se iz teh izjav vidi, je vedno močnejše gibanje v industrijskih državah, da se pretirani agrarni protekcionizem odpravi. To gibanje podpirajo zlasti tudi vse konzumentske organizacije. Zato je potrebno, da naša delegacija to gibanje izkoristi in da bo že skorajšnji sestanek Male antante v Pragi prinesel zboljšanje in da bo po političnem sodelovanju držav Male antante prišlo tudi do njih gospodarskega sodelovanja. Da bi se še naprej postopalo tako, da bi eden le prodajal, a nič ne kupoval, pa se ne sme več dogajati, ker mora tako postopanje ubiti vsako sodelovanje. Upamo zato, da bo praški sestanek Male antante pomenil velik preobrat v sedanji praksi in da bo obveljalo edino pravično stališče, da je zdravo gospodarsko sodelovanje mogoče le na podlagi medsebojnega prodajanja in kupovanja, ne pa samo prodajanja.

nadalje Norman Davis, Richard Whitney, ki je predsednik njujorške borze, ter še cela vrsta drugih uglednih osebnosti.

Razprava proti Morganu je v širokih slojih ameriškega ljudstva silno utrdila Rooseveltov ugled, ker se je upal prijeti tudi najboljše ljudi zaradi neplačanja davkov.

Vsa razprava bo najbrže trajala do srede julija.

IZVOZ NEMŠKIH STROJEV NAZADUJE

Kakor vsa nemška težka industrija, tako so morale tudi tvornice za stroje konstatirati, da je izvoz v aprilu zelo padel. Izvoz strojev je po vrednosti nazadoval za 8,1 milijona mark. Vслед padlih naročil iz tujine je tudi padlo število nameštencev v tvornicah strojev in sicer na 32 odstotkov pri 40 urnem tedenskem delavniku.

ITALIJA IZVAŽA MANJ UMETNE SVILE

Lansko leto začeto padanje izvoza italijanske umetne svile se nadaljuje tudi letos. V prvi vrsti nazaduje izvoz italijanske umetne svile vsled devalvacije funta in jenne. Posebno nevarnost pomeni za italijansko svilenno industrijo povečanje japonske produkcije umetne svile, ki se je povečala lani za 48 odstotkov ali od 21 milijonov kilogramov na 31 milijonov. Japonska umetna svila vedno bolj prodira tudi na sredozemski trg, dočim je na indijskih in kitajskih trgih italijansko umetno svilo skoraj popolnoma izpodrinila. Posledica te močne japonske konkurence je, da je v italijanski industriji umetne svile danes v obratu od 120.000 vreten samo še 40 odstotkov.

Občni zbori

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice ima 53. redni občni zbor v soboto, dne 10. junija ob 15. v svoji sejni dvorani na Tyrševi cesti 18.

Dobava-prodaja

Komanda dravske divizijske oblasti v Ljubljani sprejema do dne 3. junija t. l. ponudbe za dobavo 15.000 kg olja, — Pogoji so pri Intendanturi omenjene komande interesentom na vpogled.

Direkcija državnih železnic v Zagrebu razpisuje na dan 16. junija t. l. javno ofertalno licitacijo za dobavo raznih varnostnih naprav. — (Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani interesentom na vpogled.)

Direkcija državnih železnic v Sarajevu razpisuje na dan 23. junija t. l. ofertalno licitacijo za zakup restavracije na postaji Užicu.

Direkcija državnega rudnika v Kaknju sprejema do dne 6. junija t. l. ponudbe o dobavi raznega okovja in kljuk za vrata, 850 kg razne železne žice, vijakov z maticami, 40.000 kg portland cementa, raznega pribora za konje in 7000 kom. »Split (usadnice)« ter 100 kg »Beilagscheib«.

Direkcija državnega rudnika Velenje sprejema do dne 7. junija t. l. ponudbe o dobavi 200 m³ jamskega lesa, 25 kg vasilina za kroglične ležaje, 200 m jeklene žične vrvi, razni električni material, 65 kg raznega jekla za orodje v palicah.

Direkcija državne železarnice Vares-Majdan sprejema do dne 7. junija t. l. ponudbe za dobavo 1000 kg okroglega jekla.

Dravska radionica v Ljubljani razpisuje do dne 20. junija t. l. drugo ofertalno licitacijo za dobavo 42 m³ jesenovih hlodov in 34 m³ brestovih hlodov.

Komanda mornarice kr. Jugoslavije v Zemunu sprejema do dne 21. junija t. l. ponudbe glede dobave lanene in konopnene jadrovine.

Direkcija državnega rudnika Kreka sprejema do 16. junija t. l. ponudbe glede dobave 3000 kg jeklenih vrvi, o dobavi ovalnih kolov in 3000 m žice. (Predmetni oglas z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice TOI v Ljubljani interesentom na vpogled.)

Dne 16. junija t. l. se bo vršila pri inženjersko-tehničnem oddelku Komande mornarice v Zemunu licitacija o dobavi medenine, bakra, svinca, cinka, vijakov in drv.

Prodaja. Dne 12. junija t. l. se bo vršila pri III. oddelku Zavoda za izradu vojne odeje v Zagrebu licitacija o prodaji odpadkov od sukna, platna, bombaža in usnja, starega sukna, starih čevljev, vreč, motvoza, stare pločevine in železa itd. (Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice TOI v Ljubljani, pogoji pa pri istem oddelku.)

Dne 19. junija t. l. se bo vršila pri ekonomskem oddelku Komande mornarice v Zemunu licitacija o dobavi 9700 ton domačega premoga.

Pri direkciji državnih železnic v Sarajevu se vrši dne 19. junija t. l. javna ofertalna licitacija za oddajo zemljišča pod zakup na postaji Kreka za postavitev bifeja s trafiko.

(Predmetni oglas z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice TOI v Ljubljani interesentom na vpogled.)

Že v 24 urah

barva, plesira in kemično snazi obleke, klobuke itd. Škrobi in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, monja in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Sebeburgova ul. 8. Telefon št. 22-72.

Konkurzi in prisilne poravnave

Uvedeno je poravnalno postopanje o imovini tvrdke Fischer & drug, manufakturne trgovine v Celju. Poravnalni sodnik dr. Mak, poravnalni upravnik odvetnik dr. Stanonik. Narok za sklepanje poravnave pri celjskem sodišču dne 22. junija ob 9. Rok za oglasitev do 16. junija.

VELETRGOVINA
kolonijalne in
špecerijske
robe

Jvan Jelačin
Ljubljana

Zaloga sveže prazene kave, mletih dišav in rudninske vode.

Točna in solidna posrežba!
Zahtevajte cenik!

»SLUŽBENI LIST«

kr. banske uprave Dravske banovine z dne 27. maja objavlja med drugim: Razne razpise: o postopku z ocarinjenim bencinom, namenjenim za mešanje s špiritom; — o uvoznem carinjenju metilcikloheksanona; — o navodilu za izračun skupnega davka na blago iz poštinih paketov; — o postopku za ugodnosti za uvoz svinčenih elektrod za akumulatorje — in o uvoznem carinjenju ročnega orodja, ki deluje s stisnjenim zrakom. — Razne razglase sodišč in uradov ter razne druge objave.

Tržna poročila

LJUBLJANSKI TRG

Vsled slabega vremena je bil sobotni ljubljanski trg slabše založen, ko navadno. Barjani vsled povodnji sploh niso mogli priti na trg. — Črešenj je bilo na trgu primeroma dosti in so se prodajale po 12 do 16 Din kg. Tudi prve marelice in jagode so se že pokazale na trgu, a so bile tako drage, da jih skoraj nihče ni mogel kupiti. Marelice so bile namreč po 40 dinarjev, jagode pa po 32 Din kg. — Tudi zgodnje zelenjave je bilo precej na trgu. Prve kumare so se prodajale po 32, paradižniki po 28, fižol v stročju po 20 in novi krompir po 8 Din za kg. Grah v stročju je bil po 8 Din kg, artičoke so bile po 2 Din, štajerske beluše po 24 Din kg, domače pa nekoliko cenejše. Jurčki so se prodajali po 32 Din kg ali po 8 Din merica. Pesa je bila po 8 Din, tuja solata po 6, domača po 4 do 1-50 Din glava. — Cene mesa so ostale neizpremenjene in enako tudi cene jajcem. Piščanci so bili po 35 Din par. Vsled slabega vremena in zadnjega v mesecu je bila kupčija slaba.

MARIBORSKO SEJMSKO POROČILO

Na svinjski sejem dne 26. maja je bilo pripeljanih 265 svinj; cene so bile naslednje: mladi prašiči 5-6 tednov stari Din 100-120, 7-9 tednov stari 180-220, 3 do 4 mesece stari 250-350, 5-7 mesecev stari 450-550, 8-10 mesecev stari 650-680, 1 leto stari 750-850, 1 kg žive teže 7-50 do 8, 1 kg mrtve teže 10-50-11. Prodanih je bilo 166 svinj.

NARODNO GLEDALIŠČE V LJUBLJANI

Drama

Sreda, 31. maja: Tartuffe. Red sreda. Četrtek, 1. junija: Okence. Premiera. Izven, znižane cene.

Opera

Sreda, 31. maja: Marta. Red C. Četrtek, 1. junija ob 16.: Samson in Dalila. Dij. predstava. Zelo znižane cene. Izven.

Brzjavni: Krispercoloniale Ljubljana — Telefon št. 2263

Ant. Krisper Coloniale
Lastnik: Josip Verlič

Veletrgovina kolonijalne robe.
Veleprazarna kave.
Mlini za dišave.
Točna posrežba.

Ljubljana

Dunajska cesta 33

Ustanovljeno leta 1840

Zaloga špirta, raznega žganja in konjaka.
Mineralne vode.
Ceniki na razpolago.

Trgovci in industrijci

Trgovski list

se priporoča za inseriranje!

Higienske instalacije

kleparstvo, krovstvo, strelovodi

Jakob Fligl dediči

Ljubljana

Telefon 33-53

Rimska cesta 2

Gregorčičeva ulica 5